

Raamatupidaja igapäevane
töö- ja õppekeskkond
www.RMP.ee

www.rmp.ee/periodiline/spetsialist

RMP.ee raamatupidamis- ja maksuinfoajakiri

SPETSIALIST

**RAAMATUPIDAJA
KUTSE**

3/2012
September

Võru-Kubija

Laulasmaal

UUED Raamatupidamise Toimkonna Juhendid (RTJ) ja maksumuudatused

SOODUSHIND RMP.ee REGISTREERUNUD LUGEJALE!

2 päeva

täis teooriat, praktikat
ning meeskonnatööd,
toredas seltskonnas
ja looduse lähedal.

Võru-Kubija
7.-8. november

Laulasmaal
21.-22. november

Anne Nuut

EV Raamatupidamise Toimkonna liige ja
vannutatud audiitor, Antimar Audiitorid OÜ juhatuse liige

Võru-Kubija maksulektoriks KAJA TAMM
Laulasmaal maksulektoriks AULE KINDSIGO

Täpsem info ja registreerimine: [RMP.ee/koolitus/rmp](https://rmp.ee/koolitus/rmp)

Raamatupidaja on juhi parem käsi

Ettevõtte raamatupidamine on kui ettevõtte visiitkaart. Käesolevat ajakirjanumbrit sobib iseloomustama sõnapaar raamatupidaja kutse. Kirjutatakse nii kutsestandarditest, sise-eeskirjast, töölepingu sõlmimisest, aga samuti raamatupidaja vastutusest.

Kutsestandard on dokument, mis loob raamid raamatupidaja pädevuse hindamisel. Eesti Raamatupidajate Kogu juhatase esimees **Tõnis Blank** tutvustab uusi raamatupidamise kutsestandardeid. Advokaat **Katrin Sarap** advokaadibüroost MAQS Law Firm toob välja olulise, millele võiks raamatupidaja töölepingut sõlmides mõelda. Olulisest raamatupidaja töövahendist, raamatupidamise sise-eeskirjast kirjutab Tartu Ülikooli majandusteaduskonna kaugkoolitusprojekti lektor **Piret Linnasmägi**. Ajad, mil raamatupidamist tehti vaid paberil, jäävad kümnendite taha. Elu ilma asjakohase riist- ja tarkvarata ei kujuta enam ettegi. Raamatupidamisprogrammide arenguga seonduvatele küsimustele vastab Tresoor tarkvara juhataja **Tõnu Lumberg**.

Äriseadustiku järgi korraldab ettevõtte raamatupidamist juhatus. Kust jookseb aga piir juhatase ja raamatupidaja vastutuse vahel, seda analüüsivad vandeadvokaat ja partner **Karin Madisson**, advokaat **Juulika Aavik** ning maksuõiguse advokaat **Priit Raudsepp** advokaadibüroost SORAINEN. Raamatupidaja töö eeldab kõrgete eetiliste normide järgimist, siiski võidakse mõnikord libastuda. Erinevaid raamatupidajate toimepandud rikkumisi analüüsivad vandeadvokaat ja partner **Merlin Salvik** ning advokaat **Dmitri Tšimpoaka** advokaadibüroost Hedman Partners.

Ajakirjast ei puudu ka teemakohane ristsõna.

Head lugemist!

Maia Kurim, peatoimetaja

Sisukord

Toimetaja veerg	3
Uued raamatupidamise kutsestandardid	4 - 7
Raamatupidaja asub tööle ehk millele ja moolda enne lepingu sõlmimist	8 - 10
Raamatupidamise sise-eeskiri	11 - 13
Raamatupidamisprogrammi arengu oluline mõjutaja on internet	14 - 16
Vastutusest raamatupidamise eest	17 - 22
Ristsõna:	23
Raamatupidaja kutse	
Raamatupidaja kriminaalvastutus	24 - 27

Formaat: A5 / PDF

Ilmumisaeg: September 2012

Ajakiri SPETSIALIST saadetakse 28 690-le RMP.ee Nädalakirja tellijale. Lisaks jagatakse 25. oktoobril Eesti Raamatupidajate Konverentsil Nokia Kontserdimajas.

RMP Eesti OÜ
Tel: 6 848 110
E-post: toimetus@rmp.ee

Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal RMP.ee

Uued raamatupidamise kutsestandardid

Tõnis Blank
Eesti Raamatupidajate Kogu
juhatuse esimees

Mis on kutsestandard

Atestaat ehk kutsetunnistus, mis kajastaks selle omaniku oskusi ja kogemusi mingil alal tegutseda, pole uus asi. Värvika jutustuse Kupja-Kaarli adjastaatidest on kirja pannud Eduard Vilde aastal 1908. Vaatamata suurtele kogemustele ja pikale staažile ei leidnud Kupja-Kaarel endale uut kohta – teda peeti vanaks. Täna kutsestandardites ei ole vanuselise piirangut. Tegelik seis tööturul võib aga teha oma korrektsioonid.

Nõukogude ajal kasutati töötajate oskuste tähistamiseks kategooriaid (II kategooria

betoneerija, III kategooria lukksepp, VI kategooria freesija jne). Toona tähendas kõrgem kategooria ka veidi kõrgemat palka. Täna seis on selline, et kutsetunnistuse omamine ei anna otsest palgatõusu. Tööandja võiks (ja peaks) atesteeritud inimese oskusi kõrgemalt hindama, aga kui tegijaid jätkub, siis ...

Kümmekond aastat tagasi hakati Eestis taaslooma kutseomistamise ja -hindamise süsteemi.

Kutsestandard on dokument, mis kirjeldab kutsetegevust ning vastaval kutsel tegutsemiseks vajalikku kompetentsust ehk töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit.

Milleks on vaja kutsestandardit

Kutsestandard on:

- aluseks tööturu nõudmistele vastavate õppekavade, koolitusprogrammide koostamisel;
- aluseks kompetentsuse hindamisel;
- abiks tööandjale ametite kirjeldamisel-tutvustamisel, töötajate värbamisel, ametijuhendite koostamisel, töötajate kutsenõuete määramisel, koolituse planeerimisel;
- abiks töötajale, kes soovib saada selgust olemasolevatest ja puuduvatest

oskustest, annab võimaluse planeerida oma arengut ja karjääri ning loob aluse elukestvaks õppimiseks;

- abiks koolitajale, õppurile, lapsevanemale, nõustajale ja teistele info hankimisel sellest, millist töötajat tööturul vajatakse;
- aluseks kutsetunnistuste rahvusvahelisel võrdlemisel.

Kutsestandardi koostamine

Kuna olemasolevad raamatupidaja kutsestandardid kehtivad 2012. aasta lõpuni, siis tuli hakata standardeid uuendama. Eesti Raamatupidajate Kogu (ERK) juurde moodustatud kutsekomisjon koosneb erinevate osapoolte esindajatest. Komisjoni kuuluvad tööandjate, nende esindusorganisatsioonide, Audiitorkogu, rahandusministeeriumi, koolitusasutuste, raamatupidamise kutseala ühenduste, Kutsekoja ja ERK esindajad.

Uued kutsestandardid kehtivad 7. juunist 2012. a, kuid rakenduvad alles 2013. aastal.

Standardite uuendamise töörühm on oma töö lõpetanud, uued standardid on läbinud arvamusküsitluse ringi erinevates ametkondades ja need on kinnitanud Kutsekoja vastava valdkonna kutseõukogu 07.06.2012. a.

Seega kehtivad uued standardid alates 7. juunist 2012. a, kuid rakenduvad 2013. aastal. Enne täielikku rakendamist on veel vaja koostada uued hindamisstandardid. Ka võtab koolidel aega õppekavade uute standarditega vastavusse viimine.

Eeloleval sügisel toimuvad kutseeksamid veel vanadel alustel. Uutele standarditele üleminek on pikk protsess, mis võib kesta ligikaudu aasta. Samas võib öelda, et sisuliselt pole oodatavad oskused oluliselt muutunud.

Üleminek 8-tasemelisele kvalifikatsiooniraamistikule

Loomisel on 8-tasemeline Eesti kvalifikatsiooniraamistik (EKR), mis sisaldab kõiki ametlikult tunnustatud kvalifikatsioone (diplomeid ja tunnistusi). Need on üldhariduse, kutsehariduse ja kõrghariduse kvalifikatsioonid ning kutsesüsteemi kaudu antavad kutsevalifikatsioonid ehk kutsed.

Eesti kutsesüsteemis seni kasutusel olnud 5-tasemelisel raamistikult üleminek 8-tasemelisele raamistikule toimub järkjärgult kutsealade kaupa. Raamatupidamise vallas on see töö tehtud.

Vastavalt uuele 8-tasemelisele standardite süsteemile on raamatupidamise kutse valdkonnas kolm taset: 5., 6. ja 7. tase. Kutsenimetused on vastavalt raamatupidaja, vanemraamatupidaja ja juhtivraamatupidaja.

Kehtivaid kutsetunnistusi ümber vahetama ei pea

Kõik varem välja antud ja ka 2012. aastal väljaantavad kutsetunnistused kehtivad vastavalt väljastatud tähtaegadele.

Kutsetunnistustele, mis on välja antud vanade kutsestandardite alusel, on kutse-registris lisatud uue raamistiku tasemenumber. Kutsetunnistusi ümber ei vahetata. Soovi korral väljastab kutseregister kutsetunnistuse omanikule uue kvalifikatsioonitaseme kohta õiendi.

ERK on väljastanud ligikaudu 1900 raamatupidaja I taseme (uus 5. tase) ja 70 II taseme (uus 6. tase) kutsetunnistust.

Endiselt jääb kehtima VÕTA (varasemate õpingute ja töö arvestamine) kord, mille alusel saab kutsetunnistuse kehtivusaega viie aasta möödumisel pikendada ilma eksameid tegemata.

Uutest standarditest täpsemalt

Kutsestandard peab vastama järgmistele tingimustele.

- On koostatud töö funktsionaalsest analüüsist lähtuvalt, arvestades kokkuleppeid kutsete laiapõhjalisuse või kitsuse osas.
- Kirjeldama oodatavat kompetentsust vaadeldava ja hinnatavana.
- Määratlema isiku kompetentsuse hindamise viisid ning vastava kutse kvalifikatsioonitaseme EKR-s.

Standard koosneb erinevatest osadest: kutsekirjeldus, kompetentsusnõuded ja lisad. Olgu siinkohal toodud välja mõned nopped töö kirjeldusest ja nõuetest kutsealase ettevalmistuse kohta.

Raamatupidaja, tase 5

Raamatupidaja tegeleb järgmiste majandusarvestuse valdkondadega - põhiliselt finantsarvestus, kuid ka finantsaruannete analüüs, maksuarvestus, kulu- ja eelarvestus.

*Raamatupidamise
vallas saab olema
kolm taset:
5., 6. ja 7. tase.*

Raamatupidaja töö eeldab isiklikku vastutust ja iseseisvust ning nõuab koostööd meeskonna/grupi teiste liikmetega. Töötamine toimub enamasti juhendamisel.

Kutsealane ettevalmistus – soovitav erialane kutseharidus keskhariduse baasil ja/või eelnev töökogemus raamatupidajana ja/või läbitud raamatupidamise täienduskoolitus.

Vanemraamatupidaja, tase 6

Vanemraamatupidaja tegeleb järgmiste majandusarvestuse valdkondadega - finantsarvestus, juhtimisarvestus, kuluarvestus, finantsaruannete analüüs, maksuarvestus ja eelarvestus.

Vanemraamatupidaja korraldab raamatupidamist nii, et oleks tagatud aktuaalse,

olulise, objektiivse ja võrreldava info saamine majandusüksuse finantsseisundist ja tegevustulemusest.

Vanemraamatupidaja töö eeldab märkimisväärset vastutust ja iseseisvust ning vajadusel teiste meeskonnaliikmete kontrollimist ja juhendamist.

Kutsealane ettevalmistus – üldjuhul on nõutav bakalaureusekraad või rakendus kõrgharidus ja 2-aastane töökogemus raamatupidajana. Vajalik on pidev enesetäiendamine.

Juhtivraamatupidaja, tase 7

Juhtivraamatupidaja tegeleb järgmiste majandusarvestuse valdkondadega - finantsarvestus, juhtimisarvestus, kuluarvestus, finantsaruannete analüüs, maksumisarvestus, eelarvestus ja audiitorkontroll.

Juhtivraamatupidaja põhilised tööülesanded on igapäevase raamatupidamise töö planeerimine ja juhtimine, tagades ülesannete õigeaegse, efektiivse ja eelarvele vastava täitmise; struktuuriüksuse esindamine suhetes organisatsiooni sises-

te ja väliste osapooltega; teiste töötajate juhendamine ning järelevalve teostamine; eelarvete ning finantsaruannete ettevalmistamine; kulutuste kontroll, finants-tegevuse analüüs ning ressursside efektiivse kasutamise tagamine. Vajadusel peab ta olema võimeline vastu võtma õigeid rahandusalaseid otsuseid ja oskama maandada finantsriske. Juhtivraamatupidaja teostab erinevaid tehnilisi või erialaseid keerulisi operatsioone. Juhtivraamatupidaja töö eeldab märkimisväärset isiklikku vastutust ja iseseisvust ning nõuab koostööd meeskonna/grupi teiste liikmetega ja ta vastutab alluvate töö eest.

Kutsealane ettevalmistus – nõutav kõrgharidus, üldjuhul magistriskraad või sellele vastav kvalifikatsioon. Nõutav on 5-aastane töökogemus raamatupidajana. Vajalik pidev enesetäiendamine.

Täpsemalt saate kutsestandarditega tutvuda www.kutsekoda.ee lehel.

Järgmised kutseksamid toimuvad juba sel sügisel, kuhu ootame kõiki oma taset hindama. Mida rohkem on atesteeritud raamatupidajaid tööturul, seda rohkem väärtustame oma kutset.

Eesti Raamatupidajate Kogu ja BDO Eesti AS
kutsuvad 25. septembril 2012 KONVERENTSILE

Revolutsioon raamatupidamises

Hotell Euroopa konverentsikeskuses
Vaata lähemalt: www.erk.ee

EESTI RAAMATUPIDAJATE KOGU

Tel: 655 8330, 50 61322 E-post: erk@erk.ee <http://www.erk.ee>

Raamatupidaja asub tööle ehk millele mõelda enne lepingu sõlmimist

Katrin Sarap
advokaadibüroo MAQS Law Firm
advokaat

Kes julgeks kahelda selles, et raamatupidaja ametikoht on äriühingu üheks olulisemaks ametikohaks?

Olen arvamusel, et mitte keegi, sest raamatupidaja töökohustused hõlmavad äriühingu kõiki tasandeid ja nende korrektsest täitmisest on huvitatud kõik asjaosalised. Eriti kiiresti saab sellest aimu, kui raamatupidaja on haigestunud või viibib puhkusel. Soovib ju töötaja saada õigesti arvestatud töötasu, juhatare liige numbritest kubisevaid ülevaateid ja klient kokkulepitud summa kohta arvet.

Erinevad äriühingud on oma raamatupidamiskohustuse korraldanud erinevalt. On neid ühinguid, kes on võtnud tööle raamatupidaja ja teisi, kes ostavad teenust sisse. Üldjuhul kasutavad viimast valikut väiksemad äriühingud, kellel igapäevaseid raamatupidamislikke toiminguid nii palju ei ole ja seega puudub vajadus äriühingusisese raamatupidaja jaoks. Kui ühelt poolt on soov raamatupidaja tööle võtmiseks olemas, siis kuidas võiks raamatupidaja ennast edukaks tööleasumiseks ette valmistada? Järgnevalt mõni soovitus.

Töökohustused ja nende ulatus

Praktikas esineb tihti olukordi, kus äriühing, kes soovib tööle võtta raamatu-

*Raamatupidaja
töökohustustest
peaks nii
tööandja kui ka
töötaja üheselt
aru saama.*

pidaja, ei oma täielikku ülevaadet sellest, kuidas äriühingu raamatupidamine peab

olema korraldatud ja millised seadusest tulenevad kohustused tuleb täita ning milliseid teadmisi, oskusi ja kogemusi tööle võetavalt raamatupidajalt oodatakse ja eeldatakse. Seega on äärmiselt oluline, et raamatupidaja, kes asub töölepingu alusel tööle, teeb enne töölepingu sõlmimist endale selgeks oma töökohustused ja kui suures ulatuses ta peab neid täitma ehk mida temalt oodatakse. Kas tema ülesandeks on vaid igapäevaste raamatupidamislike ülesannete täitmine, näiteks deklaratsioonide täitmine ja esitamine ning töötasu arvestamine või tuleb koostada ka erinevaid aruandeid, sh majandusaasta aruannet jne.

Äärmiselt oluline on töökohustuste täitmisel sellega kaasnev vastutus. Töökohustused on soovitatav tööandjaga läbi rääkida ja need vormistada selliselt, et mõlemad pooled saavad selle sisust ühtemoodi aru. Ilmselgelt ei ole ametijuhendis võimalik kajastada igat tehingut ja kannet, kuid põhiülesanded ja nendega seonduv on võimalik kirja panna. Tuleb ju töölepinguseaduse järgi täita lisaks kokkulepitud tööle ka tööiseloost tulenevaid kohustusi. Seega kõike ei ole võimalik ja ei peagi kirja panema.

Kes ja kuidas töökohustusi annab?

Pärast töökohustuste kindlaksmääramist on soovitatav selgeks teha, kes, millal ja mis viisil töökohustusi annab? Kas jooksivaid ülesandeid annab vaid juhatusel või ka tema poolt määratud isik? Kas arved ja muud väljamaksed kinnitatakse vaid kirjalikult või piisab ka kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis?

Äriseadustiku järgi korraldab juhatus äriühingu raamatupidamist. Seega täidab raamatupidaja juhatuse vastavaid korraldusi. Tavapäraselt ei otsusta raamatupidaja tehingute tegemise ja väljamaksete üle ning selliste toimingute tegemine eeldab äriühingu juhatuse korraldust. Raamatupidaja täidab juhatuse korraldusi vastavalt kehtivatele õigusaktidele.

*Raamatupidaja
täidab juhatuse
korraldusi.*

Korralduste andmine juhatuselt raamatupidajale on soovitatav reguleerida äriühingusiseselt vastavate kirjalike reeglite või eeskirjadega. Reeglites tasub kirjeldada korralduste andmise ja täitmise kord. Näiteks, kas sissetulevate arvete maksmine tuleb alati eelnevalt kooskõlastada juhatuse liikmega, saades arvele kirjaliku kinnituse arve tasumise kohta või kohaldub see vaid teatud erandlikel juhtudel, näiteks alates kindlaksmääratud summast. Lisaks tasub reguleerida pangas (sh internetipangas) tehtavate tehingute ja nende kooskõlastuse protseduurid. Reeglitest on kasu mõlemale poolele ning nende olemasolu aitab kaasa sujuvale koostööle ning võimalike probleemide tekkimise korral nende kiirele lahendamisele.

Kes vastutab?

Raamatupidaja töökohustused hõlmavad igapäevaselt paratamatult tööd äriühingu

rahaliste vahenditega. Kõnekäändu „null pole number” võib raamatupidajate seas pidada pigem mustaks huumoriks, sest iga number ja komakoht on raamatupidamiskes dokumentides olulise tähtsusega. Töölepingu alusel töötav raamatupidaja vastutab oma töökohustuste täitmise eest vastavalt töölepinguseaduses sätestatule. See tähendab, kui töötaja on rikkunud tahtlikult töökohustusi, vastutab ta rikkmise tagajärjel kogu tööandjale tekitatud kahju eest. Kui töötaja on töölepingut rikkunud hooletuse tõttu, vastutab ta tööandjale tekitatud kahju eest ulatuses, mille määramisel arvestatakse muu hulgas töötaja tööülesandeid, süü astet, töötajale antud juhiseid, töötingimusi, töö iseloomust tulenevat riski, tööandja juures töötamise kestust, senist käitumist jne.

Töölepinguga raamatupidaja vastutab töökohustuste täitmise eest vastavalt töölepinguseaduses sätestatule.

Töölepinguseadus annab võimaluse sõlmida varalise vastutuse kokkuleppe süüist sõltumatu vastutuse puhuks. Vastava kokkuleppe sõlmimise eelduseks on töötaja ja tööandja kokkulepe ning selle vormistamisel tuleb järgida seaduses ette nähtud tingimusi. Kuna raamatupidaja töö on väga vastutusrikas, siis tasub vastutuse regulatsioon enne töösuhte algust kindlasti läbi arutada ning vastavad kokkulepped kajastada näiteks eelmainitud reeglites.

Ära riski!

Ebakindlas olukorras minimeeri riski ja sellest lähtuvat vastutust. Kui igapäevases töös tekib olukordi, kus raamatupidaja ei ole kindel, kas teatud arve tasumine, tõendite andmine või raporti saatmine on kooskõlas äriühingu juhatuse tahte või otsusega, puudub raamatupidajal vajadus ebavajaliku riski võtmiseks. Sellises olukorras tuleks pöörduda vastavat otsustuspädevust omava isiku poole (näiteks juhatuse liige) ja küsida kinnitust kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (näiteks e-posti teel). Kui tehingu või toimingu tegemiseks kinnitust ei saabu, siis puudub põhjus iseseisvaks tegutsemiseks või oma volituste ületamiseks, sest selliselt võetakse üldjuhul endale vastutus, mille tagajärjed võivad olla ettearvamatud, sh pole välistatud töösuhte erakorraline lõpetamine.

„Mäng võib alata!”

Kui enne töölepingu sõlmimist on raamatupidaja ja tööandja mängureglid paika pannud, st teinud selgeks töökohustused, alluvussuhte, korralduste andmise ja täitmise korra ning vastutuse, võib mäng arvudemaailmas alata. Nagu igas mängus, tekib ka igapäevases töös olukordi, mida pooled ei ole ette näinud ega reguleerinud. Sellises olukorras tuleb julgelt esitada küsimusi ja teha ettepanekuid ning tegutseda vastavalt saadud juhistele.

Raamatupidamise sise-eeskiri

Piret Linnasmägi
Tartu Ülikooli majandusteaduskonna
kaugkoolitusprojekti lektor

Raamatupidamise sise-eeskiri on dokument, mille põhinõuded on kirjeldatud raamatupidamise seaduse §-s 11 ning millele raamatupidaja ettevõtte raamatupidamise korraldamisel igapäevaselt toetub.

Raamatupidamise sise-eeskiri tuleb koostada kas raamatupidaja või raamatupidamisüksuse poolt koheselt raamatupidamisarvestuse sisseseadmisel ning seda muudetakse või täiendatakse ettevõtte majandustegevuse muutumise käigus pidevalt.

Raamatupidamiskohustuslane ehk siis nii füüsilisest isikust ettevõtja (FIE) kui ka äriühingu esindaja (kõik OÜ-d ja muud

äriühingute vormid) peab sise-eeskirja sisseseadmisel jälgima seaduses (RPS § 11) nõutud teavet:

- kontoplaani koos kontode sisu kirjeldusega,
- majandustehingute dokumenteerimise ja kirjendamise korda,
- algdokumentide käivet ja säilitamist,
- raamatupidamisregistrite pidamist,
- tulude ja kulude kajastamist kasumiaruande kirjetel,
- varade ja kohustuste inventeerimist,
- raamatupidamiskohustuslase kasutatavaid arvestuspõhimõtteid ja informatsiooni esitusviisi,
- aruannete koostamise korda,
- arvutitarkvara kasutamist raamatupidamises ning
- raamatupidamise korraldamisega ja sellega kaasnevate sisekontrolli meetmete rakendamisega seotud asjaolusid.

Sise-eeskirjast peegeldub ettevõtte profiil

Et sise-eeskirja näol on tegemist raamatupidaja töövahendiga, siis mida ja kui täpselt raamatupidamise sise-eeskirjas kirja panna?

Soovitan lihtsat reeglit: nii palju kui vajalik ja nii vähe kui võimalik. Oluline on, et raamatupidamiskohustuslane ei võtaks vabatahtlikult omale suuremaid kohustusi, kui seadusega nõutud, mis tähendab

seda, et kord, mis dokumendis kirjas ja kinnitatud, nõuab ka järgimist. Kui ettevõtte on kinnitanud, et koostab bilansi kord kuus, siis on vaja seda ka igakuiselt teha või muuta nõuet eeskirjas.

*Raamatupidamise
sise-eeskiri on
raamatupidaja
töövahend.*

Raamatupidamise sise-eeskiri peab olema kinnitatud juhatuse poolt ning väga konkreetselt just selle raamatupidamiskohustustlase jaoks. Täiendusi ja parandusi tuleb teha jooksvalt ning peab jälgima, et dokument ei sisaldaks mittekasutatavat infot (kui bioloogilisi varasid ei ole, siis ei ole vaja nende arvestuspõhimõtteid ka lisada).

Sise-eeskiri peaks olema majandusüksuse raamatupidaja vahetumisel uuele ametikohuste täitjale heaks abimaterjaliks.

Teiste koostatu jäägu näidiseks

Kas koostada eeskiri n-ö nullist ise või võtta aluseks juba mõni olemasolev, veebiavarustes leiduv näidis?

Avalikus ruumis kättesaadavad materjalid tasub ikka üle vaadata, sest ükskõik kust aluseks võetud näidismaterjal pärineb, on see vaja oma ettevõtte jaoks „parajaks” kohandada.

Kuidas seda teha?

Tuleb jälgida, et näidises kirjapandud

TAHAD JUURDE ÕPPIDA?

KÄI TÖÖL, KUULU ÜLIKOOLI

Majandusarvestuse, -õiguse, projektitöö, jt kaugkoolituskursused

<http://finance.ut.ee/>

Liitu 13. septembrini

SÜGISSEMESTER
26.09 - 09.03

tekst vastaks hetkel kehtivale seadusele. Levinuim viga on dokumendi kirjedamisküpsuse määramine (mõne aasta tagune seadus nõudis kirjendamist kohe-selt, nüüd on kasutusel määratlus „mõist-lik aeg”), aga palju vigu on tekkinud ka kontoplaani esitluse ja põhivaraga seotud nõuete määramisel.

Ärge unustage dokumentide koostamise ja esitamise juures määrata ära ka doku-mendi viseerija ehk tehingu õigsuse kinni-tajat.

Detailid võivad teinekord tuua kaasa pideva raamatupidamise sise-eeskirjade uuendamise kohustuse.

Detailidesse laskumisel kaaluge nende vajalikkust

Millele keskenduda sise-eeskirja koos-tamisel enam ja mis ei vaja peensusteni kirjapanemist?

Oluline on jälgida, kas detailidesse lasku-mine on vajalik. Kui ettevõtte on kinni-tanud arhiividokumentide hoiukohaks aadressi Tallinn, Kuuse 2-312 ning arhiiv kolib vahepeal Kase tänavale, on vaja viia sisse vastav parandus ka sise-eeskirja-desse.

Põhivara amortisatsiooninormid võib määrata vahemikuna ning sel juhul võib

põhivara soetades valida määratud vahe-mikust reaalseima amortisatsiooninormi.

Kontoplaani kinnitades keskenduge pea-kontodele, mõnel juhul ka allkontodele, kuid analüütiliste kontode lisamine toob raamatupidajale väga tihti vaid sise-ees- kirjade uuendamise kohustuse.

Kuidas leida õiget sõnastust raamatu- pidamise sise-eeskirja jaoks?

Kasutades Eesti head raamatupidamistava võite kasutada nii raamatupidamise sea- duses kasutatud kui ka Raamatupidamise Toimkonna juhendite sõnastusi. Ametlike dokumentide kasutamine oma raamatu- pidamise sise-eeskirjas on lubatud ning hoiab ära vananenud info esituse.

Suomi
27. septembril 2012, Tallinnas
Käibemaks
PIIRIÜLESTES
tehingutes
Marko Saag
Advokaadibüroo
GLIMSTEDT advokaat
RMP.ee/kooolitus/rmp

Raamatupidamisprogrammide arengu oluline mõjutaja on internet

Tõnu Lumberg
Tresoor Majandustarkvara juhataja

Milline on olnud raamatupidamisprogrammide arengu viimase 10 aastaga? Mis on kõige suuremad muudatused?

Kümne aasta jooksul on arenenud nii tehnoloogilised lahendused, arusaamad kui ka vajadused.

Seoses interneti üleilmse levikuga on tekkinud võimalused tööks üle veebi. Tööd saab teha nii kodus, reisil kui ka näiteks tänavakohvikus olles. Samuti pole probleeme hajali kontoritega ettevõttes ehk siis hajutööga.

Kindlasti on laienenud ka funktsionaalsus ja kasutajate ring. Nüüd saab ettevõtte juht ise operatiivselt kätte talle vajalikud aruanded. Sellega väheneb raamatupidaja lisatöö, et juhile spetsiaalseid aruandeid koostada ja toimetada.

Märkimata ei saa jätta ka tarkvaratöe muutumist. Kui vanasti toimus see kas e-posti või telefoni teel või hoopiski kliendi juurde kohale minnes, siis nüüd saab enamasti kasutaja loal edastada tarkvarakonsultandile üle interneti arvuti ekraanipildi, et koos temaga üle vaadata, mis valesti, ja lahendus on kiire ning operatiivne.

Millised on pakutavate raamatupidamisprogrammide tehnoloogilised erinevused?

Üldiselt võib tarkvarad liigitada kolmeks:

- ühed on täielikult lokaalvõrgukesk- sed, töö toimub üle interneti terminalseverite vms vahendite kaudu;
- teised on küll arvutisse installeeritavad, kuid kasutavad internetti kui andmete edastamise keskkonda;
- kolmandad on orienteeritud puhtalt veebibrauseri kasutamisele.

Millist lahendust kasutab Tresoori tarkvara ja miks?

Tresoori tarkvara kasutab algusest peale (üle 17. a) SQL andmebaasi serverit ja seetõttu pole kunagi olnud probleemiks töö üle interneti. Oleme jäänud nn teise variandi juurde, kus rakendustarkvara (kliendi raamatupidamise programm) asub kliendi arvutis, kuid andmed võivad paikneda nii teie enda serveris/arvutis, kuid soovi korral ka majutuse pakkuja serveris. See annab kasutajale valikuvõimaluse. Tänu internetiühendusele on kerge ka tarkvara enda uuendamine.

Mis on *online*-raamatupidamine?

Online-raamatupidamise idee on meie arvates selles, et oleks tagatud maksimaalne operatiivsus ja võimalus vältida igasugust topelttööd.

Kiire interneti levik võimaldab üha enam tegelda raamatupidamisega ka ka väljaspool kontorit.

Vanasti oli raamatupidaja laual pakk dokumente, mida siis jõudumööda arvutisse sisestati. Teistel puudus ligipääs andmetele, kogu info ja aruandluse sai raamatupidajalt.

Nüüd on andmetele ligipääs ka teistel selleks vajadust ja õigust omavatel isikutel väljastpoolt oma kontorit. Suur hulk protsesse on võimalik automatiseerida. Kui müügiarveid enamasti sisestatakse, siis ostuarveid imporditakse (nt e-arvekeskusest) ja kirjendatakse automaatselt, maksed

jõuavad panka, panga väljavõtted jõuavad samuti otse programmi, kus arved kantakse kinni automaatselt. Uue ettevõtte lisandumisel tuuakse info tema kohta automaatselt (nt krediidiinfost).

Interneti laialdased kasutusvõimalused tagavad selle, et raamatupidamine toimub üha enam interneti kaudu, sõltumata sellest, kus asuvad andmed. Mis on suuremad turvariskid, millele tasub erinevaid programme arvestades mõelda?

Turvalisuse teema on alati oluline. Kuigi raamatupidamise andmete alusel koostatakse avalikud aruanded, siis sisaldavad ettevõtete andmebaasid sageli andmeid, mida hoitakse kiivalt enda teada. Suurim turvarisk on olnud alati inimene. Kuna **esmane turvalisus tagatakse kasutajanime(de) ja parooli(de)ga**, siis jättes need märkmepaberil kuvari külge, ei saa mingist turvalisusest rääkida.

Turvalisuse küsimus on seotud ka **andmete hoidmisega**. Üha enam on levimas mõte hoida andmeid pilves (ehk kusagil teenusepakkuja serveris, mis mõnikord võib olla niivõrd virtuaalne, et meil pole aimugi, kus see n-ö kast just paikneb), kuid kunagi ei ole teada, mida “suur onu mõtleb”. Seetõttu on suuremates ettevõtetes siiski säilinud soov hoida oma andmeid oma kontrolli all olevates serverites.

Kolmas turvalisuse teema on **üldine mure interneti turvalisusega**. Kui kasutatakse internetti kui andmete edastuskanalit rakendustarkvara ja andmebaaside vahel, siis selle turvalisuse tõstmiseks on kasutusel nn VPN (*virtual private net-*

work) lahendused, kus andmeülekanne krüpteeritakse täiendavalt. Sel juhul on internet sama turvaline kui teie kontori-võrkki.

*Suurim turvarisk
ka raamatupidamis-
damises on ikka
ja alati inimene.*

Kas arvutitele esitatavad nõuded on pigem vähenenud või suurenenud? RMP.ee foorumis on kõlanud küsimus, kas sülearvutiga saab ka raamatupidamist teha?

Kogu arvutimaailmas on levinud suunitlus, et iga uus tarkvara versioon on reeglina oma eelkäijast võimekam ja parem. Mis aga puudutab sülearvutiga raamatupidamise tegemist, siis see on võimalik küll. Suur osa kodus töötavatest

Tresoori kasutajatest pooldavad just sülearvutit.

Mida on andnud interneti areng Tresoori tarkvarale?

On lisandunud ridamisi ülalmärgitud *online*-võimalusi: arvete eksport/import e-arvekeskusega, liidesed pankadega, liides krediidiinfoga või ettevõttes olevate teiste süsteemidega.

Samuti on see suurendanud interneti kaudu töötavate kasutajate hulka. Lisaks pakume andmebaaside majutusteenust neile, kes ei soovi oma serverit muretseda. Interneti vahendusel toimib klientidele operatiivse kasutajatoe pakkumine.

Programmiuunduste installeerimine on oluliselt lihtsam ja kiirem, enamasti ka automaatne, kus tööpäeva lõppedes uurib programm ise, kas uuendusi on, ja laeb vajadusel alla uue versiooni.

2-päevane intensiivkursus: 2.-3. oktoober 2012

KONSOLIDEERIMINE TEOORIAS JA PRAKTIKAS

www.rmp.ee/koolitus/rmp

Vastutusest raamatupidamise eest

Karin Madisson,
vandeadvokaat ja
advokaadibüroo
SORAINEN partner

Juulika Aavik,
advokaadibüroo
SORAINEN advokaat

Priit Raudsepp,
advokaadibüroo
SORAINEN
maksuõiguse advokaat

Äriühingu rahaasjade usaldamine raamatupidajale on võrreldav oma isikliku pangakaardi sõbrale usaldamisega. Kuigi reeglina tööandja usaldab oma töötajaid, ei tähenda usaldus seda, et mingeid kontrollimeetmeid ei rakendata. Kontrolli soovime säilitada ju ka oma isikliku rahakoti sõbrale usaldamise puhul. Mis saab aga juhtudel, kui raamatupidaja usaldust kuritarvitab?

Käesolevas artiklis analüüsitakse kõigepealt äriühingu juhatuse ja raamatupidaja vastutuse piire ning seejärel raamatupidaja vastutust äriühingu ees, lähtudes raamatupidajaga sõlmitud lepingu olemusest (kas töö- või käsundusleping). Artikli viimasel osas käsitletakse raamatupidaja vastutust riigi ees ehk tema kriminaalvastutust.

Juhatuse ja raamatupidaja vastutuse eristamine

Äriühingu raamatupidamise ja finantsaruandluse korraldamine on juhatuse esmaseks kohustuseks. Praktikas peab

Raamatupidaja vastutab kahju tekitamise eest, kui ta on kahju tekitamises süüdi.

juhatuse äriühingu raamatupidamist ise, võtab tööle raamatupidaja või ostab vasta-

va teenuse sisse. Raamatupidaja teostab oma ülesandeid vastava lepingu alusel. Juhatus on kohustatud tagama, et äriühingu raamatupidamine ja finantsaruandlus oleks vastavuses riigi kehtestatud nõuetega. Seega ei piisa vaid sellest, et võetakse tööle raamatupidaja ning tema hooleks jäetakse kogu rahaasjade ja raamatupidamisega seonduv. Juhatus vastutab äriühingu raamatupidamise õigsuse, aruannete tähtaegse esitamise ning andmete säilitamise eest, lisaks on juhatuse kohustuseks ka sisekontrolli korraldamine, sealhulgas järelevalve oma töötajate (k.a raamatupidaja) üle.

Raamatupidamise korraldamise nõuete rikkumise, andmete esitamata jätmise või ebaõigete andmete esitamise korral saab vastutusele võtta eelkõige äriühingu juhatuse. Juhatus vastutab nõuete järgimise eest väljapoole ühingu ning riigile esitatud (registripidaja, maksu- ja tolliamet) raamatupidamisdokumentides sisalduvate andmete õigsuse eest. Praktikaks on kokkuleppemenetluses jäänud just äriühingu juhataja (mitte raamatupidaja) süüdi raamatupidamise korraldamise nõuete rikkumises ning ebaõigete andmete esitamises olukorras, kus rikuti majandusaasta aruande koostamisel ettenähtud alusprintsiipe ning jäeti aruandes kajastamata teatud tehingud, mille tulemusel olid finantsnäitajad väärad.

Kui juhatus on majandusaasta aruande allkirjastamisega kinnitanud andmete õigsust ning täielikkust, siis ta ka vastutab aruande vastavuse eest. Sisesuhtes võib aruandes sisalduvate arvandmete vigade eest vastutada raamatupidaja järgmises peatükis kirjeldatud tööõiguslikel või võlaõiguslikel alustel vastavalt poolte

vahelisele õigussuhtele.

Raamatupidaja vastutus äriühingu ees.

Tööõiguslik vastutus

Kui äriühingu ja raamatupidaja vahel on sõlmitud tööleping, siis tulenevad raamatupidaja kohustused ennekõike töölepingust. Sel juhul kohaldub pooltevahelistele suhetele peamiselt töölepinguseadus ning raamatupidaja vastutab äriühingu ees ennekõike töölepingulistel alustel.

*Raamatupidaja
vastutus äriühingu
ees sõltub
sõlmitud lepingu
olemusest.*

Nagu iga teinegi töötaja vastutab ka raamatupidaja oma töölepingust tulenevate kohustuste rikkumise eest ainult süü olemasolul ehk raamatupidaja vastutab kahju tekitamise eest siis, kui ta on kahju tekitamises süüdi. Süü puudumisel ei saa äriühing raamatupidaja vastu õiguskaitselahendeid kasutada. Süü vormideks peetakse hooletust, rasket hooletust ja tahtlust. Tahtluse korral näeb seadus ette vastutuse kogu kahju (sh saamata jäänud tulu) eest ning hooletuse (sh raske hooletuse) puhul vastutab raamatupidaja kahju eest ulatuses, mille määramisel arvestatakse mh raamatupidaja süü astet, talle antud juhiseid ning äriühingu võimalusi kahju vältimiseks (k.a juhatuse hoolsuskohustuse täitmist).

EESTI RAAMATUPIDAJATE KONVERENTS:

TEEJUHT 2013. AASTAKS

NOKIA Kontserdimajas
25. oktoober 2012

SOODUSHIND
148 EUR + km
/alates 10.09.2012/

www.rmp.ee/koolitus/rmp

RAAMATUPIDAMIS- JA
MAKSUIINFOPORTAAL
RMP
www.rmp.ee

Eesti Koolitus- ja
Konverentsikeskus

Kava avalikustatakse
10.09.2012 RMP.ee kalendris!

Raamatupidaja ei vastuta tekitatud kahju eest juhul, kui kahju tekitati äriühingut esindava juhatuse korralduse tulemusena. Küll aga vastutab raamatupidaja tekitatud kahju eest juhul, kui ta äriühingu kassast raha varastab ja seda hiljem raamatupidamislike kannetega peidab.

Raamatupidaja vastu nõude esitamisel tuleb tõendada, et toime pandud kohustuse rikkumise ja tekkinud kahju vahel on põhjuslik seos. See tähendab, et kahju on tekkinud raamatupidaja kohustuse rikkumise tagajärjel ehk kui raamatupidaja ei oleks kohustust rikkunud, siis kahju ei oleks tekkinud.

Lisaks kahju hüvitamisele võib raamatupidaja kohustuse rikkumise korral kõne alla tulla ka töötasu alandamine või töölepingu erakorraline ülesütlemine äriühingu poolt. Olgu siinkohal märgitud, et kahju hüvitamise nõudest loobumisel tekib äriühingul tõenäoliselt tulumaksuja teatud juhtudel ka sotsiaalmaksukohustus.

Raamatupidaja vastutus äriühingu ees.

Võlaõiguslik vastutus

Äriühingu raamatupidamisteenuse sisseostmisel on reeglina tegemist käsundusuhetega. Käsunduslepingu poolteks on äriühing kui käsundiandja ja raamatupidaja või raamatupidamisteenust osutav äriühing kui käsundisaaja ning sel juhul kohaldub neile peamiselt võlaõigusseadus.

Kahju hüvitamisel mängib olulist rolli see, kuidas on pooltevahelises lepingus

reguleeritud kahju hüvitamine. Kui ei ole kokku lepitud teisiti, siis käsunduslepingu korral peab teenuse osutaja täitma käsundi ehk pidama äriühingu raamatupidamist käsundi laadist tuleneva vajaliku hoolisusega vastavalt oma teadmistele ja võimetele ning ära hoidma kahju tekkimise äriühingu varale. Kuna raamatupidaja tegutseb oma kutsetegevuses, peab ta lisaks toimima ka üldiselt tunnustatud kutseoskuste tasemel.

*Äriühingu raha
varguse korral
vastutab
raamatupidaja
isiklikult.*

Käsunduslepingu alusel teenust osutades vastutab teenuse osutaja hoolsuskohustuse rikkumise korral, aga ka juhul, kui ta ei ole toiminud üldiste kutseoskuste tasemel. Kohus on praktikas asunud seisukohale, et üldiselt tunnustatud kutseoskuste tasemel tegutsemine ei seisne pelgalt käsundiandja juhiste järgimises, vaid raamatupidamisteenuse osutajal on kohustus vajadusel täpsustada käsundi sisu ning vajakajäämise tuvastamisel teha omapoolseid ettepanekuid.

Juhul kui raamatupidamisteenuse sisseostmisel tekitab teenust osutava äriühingu töölepinguline raamatupidaja oma töölepanete täitmisel käsundiandjale kahju ning raamatupidaja vastutab tekkinud kahju eest, siis peab raamatupidamist osutav äriühing vabastama kahju tekitanud raamatupidaja kahju hüvitamise ning

vajalike kohtukulude kandmise kohustusest ja kulud ise kandma.

Seega võib kolmas isik, kellele raamatupidaja on süüliselt kahju tekitanud, nõuda kahju hüvitamist ainult oma lepingupartnerilt, mitte otse raamatupidajalt. Samas tekib raamatupidaja tööandjal töötaja suhtes regressiõigus ehk tööandjal on omakorda õigus raamatupidajalt välja nõuda kolmandale isikule hüvitatud kahju juhul, kui raamatupidaja oli kahju tekkimises süüdi.

Kui tööandja on oma majandustegevuse käigus tekitatud kahju hüvitamise kohustuse kolmanda isiku vastu lepinguga välistanud või seda piiranud või kui tema vastutus on välistatud või piiratud seaduse alusel, kehtib see ka raamatupidaja kohta, kes on kolmandat isikut tööandja majandustegevuse käigus kahjustanud.

Eeltoodu ei kehti juhul, kui raamatupidaja tekitab kolmandale isikule kahju tahtlikult (näiteks varastab äriühingu raha) – sellise kahju ees vastutab raamatupidaja isiklikult.

Raamatupidaja vastutus riigi ees

Raamatupidaja vastutuse alused riigi ees on senini olnud küllaltki segased. Kümne aasta taguse karistusõiguse reformi käigus kaotas kehtivuse seadus, mis nägi ette vastutuse raamatupidamisalaste rikkumiste eest. Uued süüteoüksused sätestati siis kehtima hakanud karistusseadustikus ning eriseadustes. Spetsiifiline kuriteoüksus seoses raamatupidamise kohustuse rikkumisega taassätetati alles

viis aastat tagasi. Selle alusel võidakse raamatupidajale kohaldada kriminaalvastutust ka siis, kui ta hävitab, varjab või kahjustab raamatupidamisdokumente. Kohus on praktikas tunnistanud süüdi raamatupidaja, kes hoidis dokumente oma valduses pärast oma vastavate volituste lõppemist ning ei edastanud neid volitatud isikule, vaatamata viimase sellekohastele korduvatele pöördumistele.

*Raamatupidajale
võidakse kohaldada
kriminaal-
vastutust, kui ta
hävitab, varjab
või kahjustab
raamatupidamis-
dokumente.*

Praktikas on omastamise, dokumendi võltsimise ja võltsingu kasutamise eest kriminaalkorras karistada saanud ka raamatupidaja, kes omastas tööandja raha, tehes äriühingu juhtkonna nõusolekuta ülekandeid ning võltsis nende varjamiseks dokumente.

Raamatupidaja vastutus võib samuti üles kerkida maksuõiguse aspektist, kuna tema töö eeldab mh ka maksudeklaratsioonide esitamist. Kuigi üldjuhul võetakse valeandmetega deklaratsioonide esitamise eest vastutusele juhatuse liikmed, on ette tulnud juhtumeid, kus maksuameti hinnangul on äriühingu juhatuse liige esitanud maksudeklaratsioonides valeandmeid raamatupidaja kaasabil. Seega käsitletakse raamatupidajat karistusõiguse mõttes

teole kaasaaitajana. Nii näiteks on raamatupidaja kokkuleppemenetluses süüdi mõistetud kuriteole kaasaaitamise eest olukorras, kus deklaratsioonid allkirjastas küll äriühingu juhataja, kuid raamatupidaja tegevus seisnes deklaratsioonide täitmisel vastavalt juhataja juhistele. Raamatupidaja kaasvastutust toetab ka tollideklaratsioonidega seonduv kohtupraktika.

Tihti peale on deklaratsioonide koostamine ning ka allkirjastamine volitatud raamatupidajale. Sellisel juhul peab raamatupidaja olema ekstra tähelepanelik, sest kohtupraktika seab põhjendatult allkirjastamise faktile suure tähtsuse. Allkirjastamise näol ei ole tegemist pelgalt formaalsusega ning allkirjastaja pädevuses on langetada lõplik otsus, millised andmed deklaratsiooni kanda.

*Riigile esitatud
raamatupidamis-
dokumentides
sisalduvate
andmete õigsuse
eest vastutab
juhatus.*

Lisaks eelkirjeldatud karistusõiguslikule vastutusele võib raamatupidaja oma isikliku varaga vastutada riigi ees äriühingu maksuvõlgade eest. Sellise vastutuse eelduseks on raamatupidaja kuriteos süüdi mõistmine ning põhjuslik seos maksuvõla ning toime pandud kuriteo vahel.

Raamatupidaja tekitatud kahju eest võib solidaarselt vastutav olla ka äriühingu

juhatus. Juhatus vabaneb vastutusest juhul, kui ta tõendab, et rakendas kahju ärahoidmiseks piisavat hoolt ja sisekontrollimeetmeid. Juhatus vastutuse hindamisel tuleb hinnata, kas kahju oleks saanud ära hoida juhatusepoolse aktiivsema sekkumisega antud valdkonda (näiteks lao või kassa inventuuri korraldamine ning saadud andmete võrdlemine raamatupidamise andmetega). Kui vastus on jaatav, siis on juhatus raamatupidajaga solidaarselt vastutav.

Kokkuvõte

Kokkuvõtvalt tuleb märkida, et Eestis ei ole riiklikul tasemel eraldi reguleeritud nõudeid raamatupidajale ega ka raamatupidaja vastutust.

Raamatupidaja vastutusest äriühingu ees saab rääkida äriühingu ja raamatupidaja vahel sõlmitud vastavale lepingule kohalduva seaduse regulatsiooni valguses.

Raamatupidaja nn töövigade eest vastutab väljapoole ühingat üldjuhul äriühing või selle juhatuse liige. Raamatupidaja vastutab omakorda sisesuhtes äriühingu ees vastavalt sõlmitud lepingule.

Raamatupidajale kriminaalvastutuse kohaldamise juhtumid seisnevad praktikas peamiselt n-ö ilmsetes kuritegudes (nagu näiteks omastamine).

Raamatupidaja kriminaalvastutus

Merlin Salvik
partner ja vandeadvokaat,
Hedman Partners Advokaadibüroo

Dmitri Tšimpoaka
advokaat,
Hedman Partners Advokaadibüroo

Teatavasti kuulub enamike raamatupidajate põhitöö hulka ettevõtte rahavoo-
gude jälgimine, erinevate maksete
ülekanne, maksude deklareerimine
jmt tegevused. Seetõttu on raamatu-
pidajatel tihti juurdepääs ettevõtte
pangakontodele ning sularahakassale.
Enamik raamatupidajaid lähtub oma
igapäevatöös kõrgetest eetilistest tööks-
pidamistest, kuid see ei kehti alati ja
kõigi puhul.

Alljärgnevalt anname ülevaate erine-
vate Eesti kohtute lahenditest raama-
tupidaja kriminaalvastutuse kohta.

Kohtuotsuseid on võimalik jagada kaheks

peamiseks grupiks

- raamatupidaja pöörab ebaseadus-
likult ettevõtte vara enda kasuks või
tekitab ettevõtjale kahju muul viisil
ja
- raamatupidaja aitab teadvalt kaasa
kuriteo toimepanemisele, nagu nt
raamatupidamise korraldamise nõue-
te rikkumisele, kelmusele ja maksude
maksimisest kõrvalehoidmisele.

Kahju tekitamine ettevõttele

Esimene grupp käsitleb juhtumeid, kus

raamatupidaja on omastanud ettevõtte, kelle töötaja või teenuseosutaja ta on, raha nii pangakontodelt kui ka sularahakassast. Ülekannete sisusid on põhjendatud selgitustega kui „majanduskulu aruanne” või „tegevuskulude aruanne” või „sularaharvete katteks” või lihtsalt „ülekanne”. Tegelikuses aga ülekannete teostamise aluseks märgitud majandustehingud puudusid ning ülekanded olid valdavalt tehtud raamatupidaja isiklikule arveldusarvele. Selline tegevus vastab omastamise koosseisule, mis näeb ette karistuse isiku valduses oleva võõra vallasasja või talle usaldatud muu võõra vara ebaseaduslikult enda või kolmanda isiku kasuks pööramise eest.

Raamatupidaja peab oma igapäevatöös lähtuma kõrgetest eetilistest tõekspidamistest.

Ühe näitena võib tuua kriminaalasja nr 1-12-1831, kus prokurör süüdistas T.R. selles, et tema osutades 2007. a veebruarist kuni 2011. a septembrini mittetulundusühingule B raamatupidamise teenust ja omades tööülesannete täitmiseks ainsana ligipääsu MTÜ B arveldusarvele, omastas ajavahemikus 27.06.2008–20.07.2011 talle usaldatud võõrast vara kogusummas 31 087,22 eurot. Nimelt teostas süüdistuse kohaselt raamatupidaja internetipangas süstemaatilisel (1-2 korda kuus erinevate summadena) MTÜ B arveldusarvelt ülekandeid oma isiklikule arveldusarvele, märkides maksekorral-

duse selgitusse „sularaharvete katteks”. Kuivõrd omastatud summa ületas teo toimepanemise ajal kehtinud kuupalga alammäära enam kui sajakordselt, pani T.R. toime omastamise suures ulatuses, mis andis aluse karmima karistuse määramiseks. Nii nagu ka mitmetes teistes analoogilistes kriminaalasjades, lõpetati antud asi kokkuleppega, mille järgi tunnustati T.R. süüdi omastamises ja mõisteti karistuseks 2 aastat vangistust tingimisi 4-aastase katseajaga. Lisaks sellele rahuldas kohus MTÜ B tsiviilhagi ning mõistis T.R.-lt kahjutasu 31 087,22 eurot MTÜ B kasuks.

Lisaks ettevõtte vara omastamisele võib raamatupidaja tekitada ettevõttele kahju seoses raamatupidamise korraldamise rikkumisega (KarS § 381¹), mis võib seisneda näiteks

- raamatupidamise korraldamise nõuete teadvas rikkumises,
- raamatupidamisdokumentide ebaseaduslikus hävitamises, varjamises või kahjustamises, või
- raamatupidamisdokumentis andmete esitamata jätmises või ebaõigete andmete esitamises.

Siinjuures tasub siiski märkida, et nimeetatud teod on karistatavad üksnes juhul, kui nendega on oluliselt raskendatud ülevaate saamine maksukohustuslase varalisest seisundist. Seda kinnitab ka kohtuotsus kriminaalasjas nr 1-08-16982, kus süüdistatav I.L. sai KÜ raamatupidajana KÜ esimehe käest erinevaid raamatupidamisdokumente (nagu nt ümbrikud arvestite näitudega, lepingud, üldkoosoleku protokoll, sissetulevad arved jne), mis olid vajalikud raamatupidamise teos-

tamiseks ja ilma milleta oli oluliselt raskendatud aastaaruande koostamine. Mõni aeg hiljem tema volitused KÜ otsusega peatati, kuid vaatamata sellele hoidis I.L. ilma seadusliku aluseta raamatupidamis-dokumente enda korteris ning ei edastanud neid nende saamiseks volitatud isikule vaatamata viimase korduvatele pöördumistele. Kohtuotsuse kohaselt mõisteti I.L. süüdi teadvalt raamatupidamisdokumentide ebaseadusliku varjamise eest ning karistati teda rahalise karistusega summas 3000 Eesti krooni.

*Raamatupidajate
toimepandud
rikkumisi võib
liigitada: kahju
tekitamine ette-
võttele ja kaasa-
aitamine kuriteo
toimepanemisele.*

Kaasaaitamine kuriteo toimepanemisele

Kuigi üldjuhul vastutavad raamatupidamise korraldamise ning maksukorralduse seadusest ja teistest maksuseadustest tulenevate rahaliste ja mitterahaliste kohustuste tähtaegse ning täieliku täitmise eest juhatuse liikmed, võib raamatupidaja vastutuse küsimus tulla kõne alla juhul, kui viimane on aidanud juhatuse liikmele kaasa, nt valede deklaratsioonide esitamisele, mille tulemusel tagastati äriühingule alusetult rahasumma, mis tekitas riigile suure kahju. Kaasaaitamine tähendab

teise isiku õigusvastase teo toetamist. Oma tegudega rikkumisele kaasa aidanud raamatupidaja vastutab siiski üksnes juhul, kui ta osutas õigusvastasele teole tahtlikku füüsilist, ainelist või vaimset kaasabi. Tahtluse puudumise korral ei ole kaasaaitamistegu karistatav. Seega, kui raamatupidaja täitis tegelikult vaid oma tööülesandeid, teadmata midagi õigusvastasest teost, ei saa teda kaasaaitajana vastutusele võtta.

Nii kuuluvad teise gruppi juhtumid, kus raamatupidaja tahtlikult aitab kaasa õigusvastasele teole, nagu nt raamatupidamise korraldamise nõuete rikkumisele, kelmu- sele või maksukuritegude toimepanemisele. Viimastest on kõige enam levinud maksude maksmisest kõrvalehoidmine ja maksukelmus. Mõlemal juhul on karistuse määramise eelduseks riigile suure kahju tekitamine, st kahju, mis ületab kehtivat töötasu alammäära ühes kuus sajakordselt. Tüüpilised maksudest kõrvalehoidumise juhtumid on, nt ebaõigete mahaarvamiste tegemine maksuobjektist või maksusummast, ebaõige maksumäära rakendamine, maksudeklaratsioonides valeandmete esitamine ja fiktiivsete arvete tekitamine. Maksukelmuse puhul on aga tegemist kelmuse eriliigiga, kus maksukohustuslase tegevus on suunatud riigilt raha väljapetmisele.

Ühe viimase, 2011. a lõpust pärineva lahendi (kriminaalasi nr 1-11-7231) kohaselt abistas K.K. aastatel 2004-2010 teadvalt kohtuotsuses nimetatud äriühinguid Eesti Haigekassast töövõimetushüvitiste väljapetmisel, osutades nendele OÜ-s K raamatupidamisteenust. Nimelt andis süüdistatav vaimset ja füüsilist kaasabi, kui vormistades äriühingutes raamatupida-

misdokumente ja omades e-maksuametis deklaratsioonide esitamise õigust, kajastata dokumentides teadlikult tegelikkusele mittevastavaid andmeid isiku X töötamise kohta nendes äriühingutes ning esitas need Maksu- ja Tolliametile ning Eesti Haigekassale. Seeläbi loodi väärtetuhtu Eesti Haigekassa töötajates, kes menetlesid Eesti Haigekassale esitatud töövõimetuslehtede ning Maksu- ja Tolliametile esitatud andmete alusel töövõimetusühvitiste väljamaksmist.

Isikule X äriühingutest fiktiivsete töölepingute alusel töötasuna arvestatud ja väljamakstud tasudelt deklareerisid äriühingud tulu- ja sotsiaalmaksudeklaratsioonides sotsiaalmaksu. Seejuures ei tasunud äriühingud isikule X väljamakstud summadel sotsiaalmaksu riigi eelarvesse äriühingute majandustegevusest laekunud tuludest, vaid tasaarvestasid sotsiaalmaksuna tasumisele kuuluvad summad eelnevalt enda poolt fiktiivsete ostuarvete alusel käibedeklaratsioonides näidatud sisendkäibemaksuga tekitatud käibemaksu enamaksega ning tasusid sotsiaalmaksu tuvastamata allikatest pärinevate sularahasissemaksete arvelt. Raamatupidamist teostanud süüdistatav oli teadlik deklaratsioonides kajastatu tegelikkusele mittevastavusest eeltoodud kujul ning nõustas veel lisaks asjaga seotud isikut, milliseid selgitusi anda maksuametile. Samuti edastas süüdistatav OÜ K kaudu Eesti Haigekassale isiku X kohta töövõimetuslehti, olles teadlik, et tegelikkuses isik X nimetatud äriühingutes töö-

ülesandeid ei täida ning isikule X tasude näitamine ja tema poolt töövõimetuslehtede esitamine ei vasta tegelikkusele.

Süüdistatava teadval kaasabil toimepandud kelmusega petsid nii isik X kui ka isikud P.K. ja A.K. haigekassast aastatel 2005-2010 välja ajutise töövõimetusühviti kokku summas 6 857 721 krooni. Ka see asi lõpetati kokkuleppega, mille järgi tunnistati K.K. süüdi kelmusele kaasaitamises ning talle mõisteti karistuseks vangistust 1 aasta ja 3 kuud tingimisi 18-kuulise katseajaga.

Kriminaalvastutus ja tingimisi katseag

Kuigi raamatupidamise korraldamise eest peab vastutama juhatus ning karistus-seadustik ei sisalda just raamatupidajatele ettenähtud konkreetset kuriteo koosseisu, ei ole raamatupidaja kriminaalvastutus siiski välistatud. Mis puudutab kohtupraktikat karistuse määramisel, siis tasub välja tuua, et kohtulahendites, mis olid seotud raamatupidaja kriminaalvastutusega, mõisteti küll karistuseks raamatupidajale vangistus, kuid jäeti vangistus täielikult süüdimõistetu suhtes kohaldamata juhul, kui ta ei pane uut tahtlikku kuritegu toime kohtuotsuses määratud katseaja jooksul, seega määrati tingimisi katseag. Tasub meeles pidada ka seda, et kohus võib lisaks põhikaristusele võtta isikult ära ka õiguse tegeleda raamatupidamisteenuse osutamisega nii füüsilistele kui ka juriidilistele isikutele.

*Raamatupidaja
süülikes
käitumises peab
olema tuvastatud
tahtlus.*

HALLOO!

Kas mõni raamatupidaja
arvestab veel palkasid
Exceliga?

Kui Te teete palgaarvestust siiani Exceli või mõne vananenud palgaprogrammiga, siis on Merit Palk mõeldud just Teile. Proovige Merit Palka ja veenduge ise, et palkade arvestamine võib olla lihtne ja muretu töö. Seda ka siis, kui teete arvestust mitmesajale töötajale.

MERIT Palk
Teeb palgaarvestuse lihtsamaks

Merit Palk on Eesti kõige populaarsem palgaprogramm, mille abil arvestatakse palkasid rohkem kui 7600 firma töötajatele.

Miks on Merit Palk nii populaarne?

- 1) Suur kasutajate hulk tagab järjepideva arengu.
- 2) Merit Palk on ainuke palgaprogramm, kus kasutaja ei pea mõtlema sellele, kas maksumäärad ja maksuarvestus on õiged.
- 3) Merit Palk on kõige lihtsamini õpitav ja kasutatav palgaprogramm.
- 4) Tasuta abi telefoni ja e-meili teel.

Merit Palgaga saab teha palgaarvestust piiramatule arvule firmadele ilma lisatasuta. Programmi saab kasutada nii aasta- kui ka kuumaksega, hind sõltub töötajate arvust. Kõige populaarsem on kuni 30 töötaja pakett, mille hind on 129 eurot aastas.

Rohkem infot leiate meie veebilehelt merit.ee/palk

Proovige Merit Palka ja Te ei loobu sellest enam kunagi!

Tasuta klienditugi
tel. 776 9333
klienditugi@merit.ee

Klienditeenindus ja müük
tel. 617 7111
merit@merit.ee